

Канти

Ян Польковський (нар. 1953) — поет, видавець та редактор періодики та підпільного видавництва книг у Польській Народній Республіці, у вільній Польщі — видавець та редактор часопису «Czas krakowski». Народився у Бєрутові, із двох років мешкав у Новій Гуті. У 1972 році він вступив на полоністику до Ягеллонського університету. Батько двох синів і двох дочок, дідусь п'яти онуків. У 2016 році Президент Республіки Польща Анджей Дуда нагородив Яна Польковського офіцерським хрестом Ордена Полонії Реститути та Хрестом Свободи та Солідарності за заслуги перед польською культурою, а міністр культури та національної спадщини нагородив його золотою медаллю Gloria Artis (2018).

Ян Польковський

КАНТИ

Переклала з польської Маріанна Кіяновська

Ян Польковський

КАНТИ

Переклала з польської Маріанна Кіяновська

Видавництво «Крок»
Тернопіль, Україна
2021

Jan Polkowski

CANTUS

Вступ

Ян Польковський належить до найвидатніших сучасних польських поетів, а його творчість із кінця ХХ та початку ХХІ століття поєднує в собі антикомуністичний бунт сімдесятих, радість віднайденої свободи 1989 року та важку розбудову незалежної держави, яка наполегливо відкидає старі тоталітарні структури та впливи комуністичних еліт. Поет належить до найактивніших та найбільш безкомпромісних постатей, які літературно й суспільно включені в польські реформи.

Він дебютував 1977 року відразу ж у самвидаві — у нелегальних виданнях (до того ж під власним прізвищем), ніколи не спокусившись на публікацію в комуністичній газеті чи видавництві. В ті часи він належав до опозиції та творив підпільний видавничий рух — працював як редактор незалежних часописів і творець великого нелегального видавництва («АВС»). Ще до виникнення «Солідарності» видав збірку «Це не поезія» (1980). Був ув'язнений від час воєнного стану (1981–82 рр.), що спричинилося до створення збірки «Вогонь» (1983), а після виходу на волю продовжував видавничу діяльність, між іншим творячи один із найпомітніших суспільно-літературних часописів «Арка» (до 1990 року вийшло поза цензурою 28 номерів). Після 1989 року енергійно долучився до відбудови незалежної держави. Видавав двотижневу і щоденну газети, а протягом короткого часу був навіть речником уряду.

Літературна біографія поета містить одну особливість. До 1989 року Польковський видав чотири поетичні збірки в підпіллі, а відразу ж після відновлення незалежності — вже офіційно! — «Елегії з Тимівських гір». Потім настала двадцятилітня перерва. А коли вже всі визнали, що натхнення полишило поета назавжди, читацька аудиторія 2009 року була вражена чудовою збіркою «Канти». Це була водночас і літературна подія, яку помітили всі ЗМІ, і подія товариського характеру: «Polkowski redivivus!». Останнє десятиліття — період напруженої роботи поета та прозаїка, адже Польковський написав також повість «Сліди крові», а нещодавно також і добірку оповідань «Портъє». Вибух пізньої творчості дивує широтою та значимістю.

Наскільки в юнацьких віршах більше політичного бунту, спричиненого історичними обставинами, настільки старий поет потужно акцентує екзистенційні та релігійні мотиви в своїй творчості — це не чуже й ранішим віршам. Адже поезія Польковського, хоча й народжується в людині відстороненій, навіть самотній, все ж не постає без сильного відчуття зв'язку з соціумом. Творчість Польковського з цього погляду є продовженням найсильнішої літературної традиції в Польщі, а саме романтичного напрямку, в якому патріотизм, тобто співучасть і суспільне мислення, переважають его митця.

Існує також світ, у якому поетичне «я» окреслюється в стосунку до суспільного «ми» через віднесення до Бога. У цій творчій логіці — це релігійна поезія (у загальному значенні як така, що постає в свідомості релігійного змісту власного існування та історії і протікає у відношенні до Бога), яка без надміру підкреслює специфічні католицькі мотиви. Тому можна визнати, що творчість Польковського подібна в контексті нашої епохи до етичних та релігійних викликів помітно забарвленої проблематикою віри поезії таких старих майстрів ХХ століття як Чеслав Мілош, Збігнєв Герберт і Тадеуш Ружевич. Останній визнавався ключовим «атеїстичним» і «нігілістичним» поетом внаслідок його суворої суперечки з Богом — Володарем Історії, до якого поет мав претензії з приводу комунізму та гітлеризму. Аж в останні роки дослідники помітили це непорозуміння і в різні способи намагаються дослідити величезну метафізичну напругу в творчості автора «Неспокою».

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ